Vote sur la motion 2

M. Fernand Etgen, *Président.-* D'Ofstëmme fänkt un. Fir d'éischt de Vote électronique fir déi perséinlech Stëmmen.

Ech maachen de Vote électronique zou. Wien e Vote par procuration wëllt ofginn, soll d'Hand an d'Luucht hiewen.

Appel nominal (votes par procuration)

Domadder ass dës Motioun bei 21 Jo-Stëmmen an 39 Nee-Stëmmen ofgeleent.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher (par M. Marc Lies), Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden (par M. Claude Wiseler), Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par M. Aly Kaes), MM. Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter (par Mme Martine Hansen).

Ont voté non : MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener (par M. Mars Di Bartolomeo), MM. Yves Cruchten (par M. Georges Engel), Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen, Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch (par M. Claude Haagen) ;

Mme Semiray Ahmedova (par Mme Chantal Gary), MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue ;

MM. Jeff Engelen, Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding (par M. Jeff Engelen) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

3. 7513 - Projet de loi portant modification de la loi du 5 juillet 2016 autorisant le Gouvernement à participer au programme multinational « Multi-Role Tanker Transport » (MRTT)

Den zweete Punkt vun haut ass de Projet de loi 7513 iwwert de „Multi-Role Tanker Transport"-Programm. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An ech géif direkt d'Wuert un d'Rapportrice vun dësem Projet de loi ginn, déi honorabel Madamm Stéphanie Empain. Madamm Empain, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de la Sécurité intérieure et de la Défense

Mme Stéphanie Empain *(déi gréng), rapportrice.-* Ech soen Iech Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, …

(Interruption)

Wat? Ma ech géif Iech haut gären de Projet de loi 7513 virstellen, an deem et ëm eng Erhéijung vun enger Loi d'autorisation am Kader vun eiser Bedeelegung um multinationalen MRTT-Programm geet.

Fir unzefänken, misst een emol erklären, wat en MRTT ass. Et handelt sech hei ëm en Airbus A330 „Multi-Role Tanker Transport"-Fliger. Dat ass e Fliger vun 58,8 Meter Längt, deen eebe „multi-role" ass. Hie ka souwuel Ravitaillement en vol maache wéi och Persounentransport, medezinnesch Evakuatioun oder Cargo bis zu 45 Tonnen assuréieren.

Dëse Projet ass net nei. Effektiv hu mir 2016 schonn e Gesetz gestëmmt, dat et eis erlaabt, fir zesumme mat Holland eis un engem multilaterale Programm „Multi-Role Tanker Transport" ze bedeelegen. An zënterhier hu sech des Weideren nach Däitschland, Norwegen, d'Belsch an Tschechien um Programm bedeelegt.

Wéi fonctionéiert dee Programm? Et geet drëm, iwwer eng Lafzäit vun 30 Joer eng gemeinsam Aircapacitéit unzeschafen an ze bedreiwen, déi eebe „multi-role" ass. Si kann, wéi gesot, souwuel de Ravitaillement en vol maachen, een transportéieren oder strateegesch zur medezinnescher Evakuatioun agesat ginn.

Aktuell ëmfaasst de Programm aacht Fligeren, an deen éischte vun hinne soll dëse Summer schonn ausgeliwwert ginn. Ee Fliger, dat bedeit ronn 1.100 Fluchstonne pro Joer, an dozou muss ee soen, dass de Programm am Géigesaz zu anere Programmer gutt leeft, dat souwuel um Niveau vun den Delaien, déi sech gesat gi waren, wéi och um Niveau vun der Enveloppe budgétaire.

D'NATO ass um Pabeier Proprietär, mee de Commandement läit awer bei de Memberstaaten. D'Acquisitioun vun de Fligere gëtt vun der NSPA (ndlr: NATO Support and Procurement Agency) assuréiert an d'Fligere ginn an Holland immatrikuléiert. D'Fligere sinn och op zwou Base stationéiert, nämlech zu Eindhoven an zu Köln. Si ënnerstinn dem Commandement vum EATC, dat ass den European Air Transport Command, an d'Memberstaate vum Programm hunn, gemooss un hirer finanzieller Kontributioun um Programm, da Fluchstonnen zegutt.

De Programm gesäit och vir, dass d'Memberlänner proportional zu hirer Kontributioun musse Personal zur Verfügung stellen. Aktuell ass d'Kontributioun vu Lëtzebuerg op 172 Milliounen hors TVA op 30 Joer plafonéiert. Dat mécht ongeféier 2 % vum Budget vum Programm aus. Mat där Kontributioun hu mir aktuell Urecht op 200 Fluchstonne pro Joer, wat an der Theorie bedeit, dass Lëtzebuerg misst aacht Persounen, also aacht Persoune Personal, zur Verfügung stellen.

Elo muss een awer heizou soen, dass Lëtzebuerg zum jëtzegen Zäitpunkt net an der Lag wier, dëst Personal zur Verfügung ze stellen. Mee heirobber géif ech herno nach eng Kéier kuerz agoen. Dat wiere Leit, souwuel Pilote wéi och fir d'Maintenance, déi zu Eindhove stationéiert wieren.

Wichteg ze soen ass, dass mer eis de facto heimadder kee Fliger kafen, mee mir hunn eis akaaft an e Pooling-and-Sharing-Programm, un deem e puer Länner deelhuelen an am Kader vun deem eeben e gemeinsame Pool vu Maschinne geréiert gëtt.

Wéi gesot, leeft de Programm also elo schonn, a baséierend op de gudden Erfarunge vun dësem Projet bis elo gëtt proposéiert, eis Kontributioun heizou substanziell ze erhéijen. Vun den urspréngleche 172 Millioune Participatioun gëtt elo eng Participatioun an Héicht vu 598,4 Milliounen uviséiert. Dat géif an der Logik vum Programm bedeiten, dass mir par rapport zur Héicht vun eiser finanzieller Kontributioun elo net méi 8, mee 45 Persoune missten zur Verfügung stellen. Vu dass mir dat an Terme vu Personal net esou stemme kënnen, huet Lëtzebuerg sech hei interessant Modalitéiten ausgehandelt.

Duerch dës Erhéijung hätt Lëtzebuerg amplaz vun den aktuellen 200 elo 1.200 Fluchstonnen zegutt, wat 12 % vum Programm entsprécht. Een Drëttel vun deene Stonne stelle mir dann d'office den anere Memberstaaten zur Verfügung. Als Géigeleeschtung heifir muss Lëtzebuerg dann och elo keng vun deene 45 Persounen zur Verfügung stellen. Déi Léisung ass fir eis also ganz interessant.

Um Niveau vum Planning ass no dësem Vott virgesinn, den MoU an de modifizéierte Kontrakt ze ënnerschreiwen an d'Fligere sollen ausgeliwwert ginn am Zäitraum tëscht dem zweeten Drëttel vun dësem Joer an Enn 2024.

Ech géif ganz gär nach eng Kéier drop zréckkommen, wat déi verschidde Grënn waren, hei eng Erhéijung vun eiser Participatioun unzestriewen. En éischt Element hunn ech jo scho genannt. Et handelt sech hei och ëm eng Win-win-Situatioun. Wéi gesot, misste mir op Basis vun eisem aktuellen Engagement aacht Persounen zur Verfügung stellen; aacht Persounen, déi mir awer net hunn. An doduerch, dass mir elo eis Kontributioun erhéijen a Fluchstonnen zur Verfügung stellen, musse mir am Endeffekt guer kee Personal zur Verfügung stellen. Dat eleng ass natierlech net Grond genuch, déi ugestriefte Erhéijung unzeviséieren.

Mee eis ugestriefte Kontributioun erlaabt et, vun elo aacht op herno néng Fligeren am Pool eropzegoen. A mir hunn hei eng Opportunitéit gesinn, fir eng sënnvoll Kontributioun ze maachen, an dat justement an engem Projet, vun deem mir eebe wëssen, dass en am Géigesaz zu anere Projeten no Plang ofleeft a bei deem et keng Problemer oder Retarde gëtt.

Et ass e Programm, deen op kloer identifizéiert Besoine souwuel vun der NATO wéi och vun der EU äntwert. An dozou muss ee wëssen, dass och elo mam Depart vu Groussbritannien aus der EU effektiv och e Manque un esou Fligere besteet, well Groussbritannien eleng verfüügt iwwer eng gréisser Flott vun esou Fligeren, nämlech 14 Stéck. Et geet a gewësser Hisiicht also och ëm déi strateegesch Autonomie vun der EU.

Et handelt sech heimadder also ëm eng sënnvoll a visibel Kontributioun un engem multinationale Programm, deen also strateegesch Besoine souwuel bei der NATO wéi bei der EU ofdecke kann. An et handelt sech virun allem ëm eng Kontributioun à double usage, dat heescht, se erlaabt et, souwuel militäresch wéi awer och zivill Besoinen ofzedecken. Esou si Synergië mat anere Ministèren oder Administratiounen, beispillsweis aus der Santé oder der Kooperatioun, méiglech.

Als Beispill, wat mir och an der Kommissioun genannt kritt hunn a wat eebe grad aktuell ass, ass den Asaz vun esou engem Fliger wärend der Covidkris, well dës Fligeren et eeben, wéi gesot, erlaben, Rapatriementer virzehuelen oder medezinnesch Evakuatiounen ze assuréieren.

Duerch déi Fluchstonnen, op déi Lëtzebuerg hei Accès huet, kënne mir och Kooperatioune mat Partner agoen, a mir kënnen duerch den Echange vun MRTT-Fluchstonnen och Accès op Fluchstonne vun anere Fligere kréien.

An da geet et natierlech och ëm eisen Effort de défense, dee mer heiduerch géifen an noer a mëttlerer Zukunft stabill halen. Et ass eng visibel an utile Kontributioun, déi sech an d'Erhéijung vum Effort de défense aschreift, an dëst an engem Programm, deen eng Plus-value ass an dee keng supplementär Personalefforte verlaangt. Deels duerch dëse Programm klëmmt eisen Effort de défense vun aktuell 0,6 % vum PIB op duerno 0,72 % vum PIB bis zum Joer 2023.

Well jo, mir mussen natierlech och méi laangfristeg plangen. Lëtzebuerg ass scho Schlussliicht an der NATO, wat den Effort de défense ubelaangt. A wa mir net elo scho fir d'Zukunft plangen, da riskéiere mir, op e Seuil vun ënner 0,4 % vum PIB zréckzefalen. Dat wier als Partner, deen awer zouverlässeg an engem solidaresche Bündnis wëllt handelen, net gutt.

Wat de virgesinne Budget ubelaangt, bleift hei och ze soen, dass deen net méi belaascht wäert gi wéi elo hei virgesinn, well de Programm fonctionéiert iwwer Appels de fonds. Dat heescht, d'Sue ginn un d'NSPA iwwerwisen, a fir de Fall, wou manner Fluchstonne géife gebraucht ginn, da kritt een déi tatsächlech och guttgeschriwwen.

Ech géif dann hei op den Artikel zréckkommen, dee geännert gëtt. Et handelt sech hei ëm en Article unique, dee festleet, dass eng Kéier um Niveau vun der Acquisitioun, wou urspréngleche 43 Millioune virgesi waren, déi Zomm elo op 259 Millioune soll eropgesat ginn, an um Niveau vum Fonctionnement, also vun der Exploitatioun. Heirënner falen haaptsächlech déi operativ Käschte souwéi d'Käschten, déi un déi logistesch Gestioun gebonne sinn, mee och Kerosin, Maintenance, Ersatzdeeler an esou weider. Dofir waren urspréngleche 129 Millioune virgesinn. An dëse Poste geet elo op 339,4 Milliounen erop. Insgesamt leie mer da bei engem Montant vu 598,4 Milliounen, dee, wéi gesot, op 30 Joer berechent gëtt. Dat bedeit, dass mer an der Moyenne pro Joer laut dem urspréngleche Projet de loi bei bis 5,7 Millioune geleeën hätten a mir elo heimadder op 19,9 Millioune pro Joer eropklammen. Dës Depensë lafen iwwert de Fonds d'équipement militaire.

Wat d'Antecedanten ubelaangt vun dësem Projet de loi: De Projet ass den 23. Dezember 2019 deposéiert ginn. Den Avis vum Staatsrot koum de 25. Februar 2020. De Projet ass an zwou Kommissiounssëtzungen analyséiert a presentéiert ginn, nämlech de 14. Mee an den 28. Mee 2020. De Rapport ass ugeholl ginn de 14. Juli.

Fir op den Avis vum Staatsrot zréckzekommen: Deen huet a sengem Avis ugemierkt, dass d'Autorisatiounsgesetzer sech eeben drop beschränken, der Regierung d'Recht ze ginn, eng gewëssen Zomm fir en definéierte Projet auszeginn. Hei huet jo schonn eng Loi d'autorisation vun 2016 bestanen, déi eeben elo misst no uewe redresséiert ginn.

Dozou mengt de Staatsrot, dass et duerchaus méiglech ass, dat ze maachen ënnert der Konditioun, dass déi initial Enveloppe nach net opgebraucht ginn ass, wat hei definitiv de Fall ass, an dass et dem Staatsrot no preferabel wier, wann een dann e ganz neit Gesetz géif stëmmen, dat dann eng reng Augmentatioun fir de Rescht vun der Lafzeit géif ofdecken.

Wat dëse Punkt ubelaangt, hu mir eis an der Kommissioun awer drop géeenegt, kee separat Gesetz ze maachen, an dat aus dësem Grond: D'initial Enveloppe ass, wéi gesot, nach wäit dervun ewech, opgebraucht ze sinn, an et wier doduerch och organisatoresch a budgetstechnesch ganz schwiereg, ze entbrutzelen, wéi eng Depense elo op den initiale Projet de loi misst kontabiliséiert ginn a wéi eng op deen neien.

Ausserdeem hat de Conseil d'État nach zwou weider Froen opgeworf, wat d'Lafzäit vun den 30 Joer ubelaangt a wéini déi uginn, 2016 oder 2020, wou mer preziséiert hunn, dass dat 2016 bleift, well mer d'Lafzäit vum Projet net wëlle verlängeren. An en huet och nach d'Fro bezüglech dem Plafonnement vun den Depensen, déi un d'wirtschaftlech Situatioun ugepasst sinn, gestallt. De Projet de loi gesäit urspréngleche vir, d'Joresangab vun 2015 duerch déi vun 2019 ze ersetzen. An duerfir stellt sech d'Fro, op wéi enger Basis d'Depensë sollen appreciéiert ginn, déi tëscht 2015 an 2019 getätegt gi sinn.

Ech géif just ganz kuerz gären awer op verschidde Froen zréckkommen, déi an der Kommissioun traitéiert gi sinn, well et handelt sech hei awer ëm en, budgetär gesinn, wichtege Projet a wou natierlech och eng Partie Froen hannendrun hänken. An do waren e puer Froen, déi ëmmer erëm gestallt gi sinn. An eng dovunner war, firwat d'Pilote vum A400M net op dëse Maschinne kënne fléien oder ausgebilt ginn. An dozou ass ze soen, dass eis A400M-Piloten net tel quel kënnen op den MRTT-Programm affektéiert ginn, well mir se natierlech am Kader vun eisem Engagement an der binationaler Unitéit A400M mat der Belsch brauchen.

Et ass zwar net ausgeschloss, dass eis Composante aérienne och ausgebaut gëtt, mee de Rekrutement vun neie Piloten ass net esou einfach. Et ass e laangwierege Prozess an den Taux d'échec ass relativ héich. Doriwwer eraus muss een och wëssen, dass déi finanziell Konditiounen am Privé méi interessant si wéi am Kader vun der Arméi, an duerfir verléiert een och gäre gutt Kandidaten un de Privatsecteur.

Wéi gesot, fir 1.200 Fluchstonnen ze operéieren, brauch ee 45 Persounen. Am Verglach dozou den A400M: Do hu mer sechs Piloten a sechs Persoune fir de Soutien technique virgesinn.

Eng weider wichteg Fro, déi e puermol opkomm ass, ass déi vun der Finalitéit vun deene Fluchstonnen, also wat fir ee Genre vun Asätz geflu ginn. Virun allem ass dorunner och d'Fro gekoppelt, ob een als Land kann ee gewëssenen Asaz refuséieren. Hei hu mir erkläert kritt, dass all Land d'Zigel an der Hand behält an eebe selwer entscheede kann, fir wéi ee Genre vun Asätz seng Stonne gebraucht ginn. All Land entscheet domadder souverän iwwer seng Quote-part vun de Fluchstonnen, an et gëtt och keng Obligatioun, sech un iergendenger Militäroperatioun ze bedeelegen, esou wéi dat och am Exposé des motifs vun dësem Projet de loi festgehalen ass.

Voilà! Fir all weider Detailer - ech gesinn nämlech, meng Zäit ass schonn eng Zäitchen hei ofgelaf - géif ech op mäi schréftleche Rapport verweisen a soen Iech heimadder Merci fir d'Nolauschteren a ginn natierlech och den Accord vun der grénger Fraktioun.

M. Fernand Etgen, *Président.-* Merci villmools der Madamm Rapportrice Stéphanie Empain. An als éischte Riedner ass den honorabelen Här Jean-Marie Halsdorf agedroen. Här Halsdorf, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

M. Jean-Marie Halsdorf *(CSV).-* Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, effektiv gi mat dësem Projet de loi besteeënd Capacitéite gestäerkt an der NATO an och an Europa. Dat entsprécht engem politesche Wëllen, deen ageféiert ginn ass scho viru laanger Zäit, fir Pooling-and-Sharing ze maachen oder Smart Defence, wéi een dat nennt, dat heescht, wou Länner sech zesummendinn a versichen, feelend Capacitéiten ze schafen.

Dee Projet hei geet schonn op d'Joer 2012 zréck, soll een nach eng Kéier soen. Et ass nämlech och deemools schonn eng Lettre d'intention ënnerschriwwe gi vu Lëtzebuerg ënnert, ech géif bal soen, dem Lead vun den Holländer, fir esou eppes ze maachen.

Hei ass jo dann de „Multi-Role Tanker Transport"-Programm, deen Zaldoten a Material transportéiert an dan och Air Refueling mécht. Ech mengen, de Rapport vun eiser Rapportrice, dee mëndlechen an dee schréftlechen, ass ganz detailléiert. Ech wëll hir och Merci soen duerfir an net méi dorop agoen.

Mee dëse Projet ass am Fong geholl dann d'Suite vum Projet vun 2016 nach ënnert dem Minister Schneider. An dëse Projet läit manifestement op der Linn vun der Verteidegungspolitik hei zu Lëtzebuerg, an der EU an an der NATO. A vum Fong aus mécht dee Projet Sënn. E läit an der Kontinuitéit an et kann een en nëmmen ënnerstëtzen.

Ech gesinn awer och problematesch Punkten, déi wollt ech awer uschwätzen, an zwar zwee Stéck. Well de Fong, hunn ech gesot, mécht Sënn, ass gutt, mee d'Form.

Zwou Froen: Firwat dëse Package? Mir kréien dat duergestallt, dee Package, et ass dräimol 172, oder 595 Milliounen, dat ass méi wéi dräimol dat, wat mer 2016 gestëmmt hunn. Dat ass de politesche Wëllen. Deemools, 2016, huet Äre Virgänger, den Här Schneider, nach gesot, et ass an der Chamber diskutéiert ginn, an do hu se gesot: „Jo, déi Sue gi souwisou zréck, wat mer do mussen erabezuelen, well wann elo nach Länner bäikommen, da geet et zréck, da gëtt et manner ze bezuelen."

Hei ass awer elo just de Contraire. Hei bezuele mer bal 600 Milliounen iwwer 30 Joer, fir eeben dee ganze Fliger ze finanzéieren. A mir kréie gesot: „Dat ass eng Opportunitéit." Dat ass richteg. Mee et ass awer just eng finanziell Enveloppe, déi mer hei bréngen, an eis Partner bréngen dann d'Personal. An do stellen ech

mer d'Fro: Hätt dee Package net kënnen anescht opgestallt ginn?

Well net nëmmen den Här Schneider ..., och virdrun ass scho gesot ginn, mir sollten déi Composante aérienne ausbauen. Well mer hu jo domat ugefaange prinzipiell, wéi mer den A400M kaaft hunn. Ech hunn elo grad am Rapport héieren, dass dat am Fong geholl schwiereg wier. Mee ech hunn awer dat Gefill, dass dës Pist, fir déi Composante auszebauen, net ganz analyséiert ginn ass, well et sinn zweemol Airbussen. Dat eent ass en Airbus A400, dat anert ass en Airbus A330. An et hätt ee roueg kënne kucken, wat do méiglech ass.

Ech wënsche mer allzäit, dass de Ministère an déi Richtung denkt, fir dat auszebauen, an net nëmmen eleng mat Finanziellem, mat Geld versicht, Verteidegungspolitik ze maachen.

Nach e Punkt och, deen den Här Schneider deemools an d'Feld gesat huet am Joer 2016. E sot: „An ech wäert versichen ze negociéieren, dass d'Maintenance deelweis hei zu Lëtzebuerg um Findel gemaach gëtt." Ech hunn näischt dovun héieren, Här Minister. Ass dat falegelooss ginn oder war dat net méiglech? Mee dat huet hien deemools gesot an zwar am Sënn, hie war jo ëmmer dervun iwwerzeegt, ech d'ailleurs och, dass mer sollte wirtschaftlech Retoure kréie fir Lëtzebuerg. Dat war wierklech e Prinzip, deen Ärem Virgänger helleg war. Dat ass leider net geschitt, an dat muss ee bedaueren.

Mee och eng Fro, déi sech stellt: Firwat elo grad déi vill Suen ausginn iwwer 30 Joer? Well d'Recettë gi jo zréck, an d'Depensen am Fong geholl, do muss een dann am Fong Arbitragë maachen. De Projet bréngt effektiv, an et ass gesot ginn, nieft dem Pooling-and-Sharing, de PIB an d'Luucht. An e geet effektiv erop op 0,72 %. Ech wëll awer rappeléieren: Den Engagement vu Lëtzebuerg um Sommet zu Wales, do ass deemools gesot ginn, mir hätte gären, dass de PIB vun 0,4 % op 0,6 % eropgeet op den Horizon 2020. Dat ass elo. Hei gi mer also scho méi wäit wéi dat.

An duerfir stellen ech mer d'Fro: Hätt een net kënnen déi Depensen hei e bëssen an der Zäit verschiben - esou géif ech dat nennen? Mee wéi deem och ass, och wann ech de Bauch elo e bësse wéi hunn, mir wäerten dee Projet hei stëmmen, well en an déi richteg Richtung geet a well en am Fong an der Logik ass vun der Lëtzebuerger Verteidegungspolitik.

Merci.

Une voix.- Très bien!

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci villmools, Här Halsdorf. Nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Gusty Graas. Här Graas, Dir hutt d'Wuert.

M. Gusty Graas *(DP)*.- Merci, Här President. Mir hunn an deene leschte Jore schonn eng Rei Gesetzer hei gestëmmt, fir eise Bäitrag bei der NATO an der Verteidegungspolitik insgesamt eropzesetzen. Ech erënneren un de GovSat, un AGS-Satellittesystemer, natierlech och d'MRTT-Gesetz vum 29. Juni 2016. Mir wäerte jo natierlech, do ginn ech dervun aus, no der Rentrée och hei d'Diskussioun féieren iwwer eng Upassung vum Projet vum Satellitt LUXEOSys.

Datt d'NATO muss méi performant gemaach ginn, dat ass ganz kloer a Verteidegungskreesser an deene leschte Méint a Joren ëmmer erëm zum Virschäi komm. Ech erënneren drun, datt 2017 den Donald Trump scho gesot huet, d'NATO wier obsolet. Ech erënneren och drun, datt de franséische President, den Emmanuel Macron, am November 2017 gesot huet, d'NATO wier gehierdout.

Dat sinn natierlech net onbedéngt déi beschten Adjektiver fir awer eng wichteg Verteidegungsgemeinschaft, an dorauser kann ee jiddefalls ganz kloer erausliesen, datt mer d'NATO musse verstäerken. Ouni Zweifel, d'NATO ass fir Lëtzebuerg ganz wichteg. Lëtzebuerg ass e Gewënner, datt mer eng staark NATO hunn, well ech mengen, et huet ee léiwer als klengt Land, et ass een ëmgi vu Länner, déi ee protegéieren, déi fir d'Sécherheet suergen, wéi wann et ëmgedréit wär.

Dëst Joer läit dann, wéi gesot, eise Beitrag bei plus ou moins 0,6 % vum PIB, geet duerch dëse Projet dann op 0,72 % erop. Dat ass nach net onbedéngt ze vill. Selbstverständlech ass eis Ambitioun net onbedéngt, op 2 % ze kommen, wéi dat jo gär vill aner Länner hätten. Mee richteg ass awer, datt mer net kënnen, jo, de Parasitt an der NATO spillen. Mir mussen awer och ëmmer erëm eise Beitrag do leeschten.

Dëse Fliger ass ouni Zweifel eng technesch Meeschterleeschtung. Dee kann, wéi gesot, 111 Tonne Carburant transportéieren, dovun ongeféier 60 Tonne Kerosin, fir anere Fligere kënnen zur Verfügung ze stellen, déi kënnen an der Luucht dann opgetankt ginn.

Et ass scho richteg hei vun der Madamm Empain gesot ginn, där ech och wëll Merci soe fir hir verschidde Rapporten, datt dee Fliger hei natierlech net a priori elo Militärzwecker zur Verfügung gestallt gëtt, mee datt e selbstverständlech och kann um humanitäre Plang agesat ginn, wat ganz wichteg ass.

An dann, wat een hei ëmmer erëm och muss betounen, dat ass awer déi gutt Zesummenaarbecht um Niveau vun der Benelux. Dat huet de leschte Weekend vläicht net grad esou gutt geklappt op engem aneren Niveau. Mee hei huet et wierklech gutt geklappt. D'Hollänner hu jo de Lead hei iwwerholl an och d'Belsch hu sech deene fënnef Länner ugeschloss, déi dee Projet hei mat lancéiert hunn.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, wéi mer de Projet hei gestëmmt hunn den 29. Juni 2016, do hu mer vun 172 Millioune geschwat. Ech ka mech nach gutt erënneren, bei den Diskussiounen deemools ass scho gesot ginn: „U, dat ass awer en héije Montant." An elo schrauwe mer dat erop op 598. Wann een dat awer elo emol e bësselchen an de Kontext setzt an et dividéiert een dat duerch 30, da gesäit een, datt dee Beitrag awer net esou dramatesch ass, wéi dat nawell gär duergestallt gëtt.

Sécher, bei deem éischte Projet hu mer eis bei 5,7 Milliounen d'Joer beweegt, elo komme mer da praktesch op 20 Milliounen d'Joer. Deen éischte Moment kéint ee mengen, dat wier en enorm héije Chiffer. Jo, et ass och e gewëssene Chiffer, mee et ass awer e Chiffer, deen och Sënn mécht. Well ouni elo hei nach eng Kéier zréckzegoen an den Detail vum Projet, ech mengen, d'Zuel vun de Fluchstonne gëtt jo, wéi gesot, op 1.200 erhéicht a mir brauche virun allem keen zousätzlecht Personal ze rekrutéieren.

Da kann natierlech awer d'Fro gestallt ginn, ob grad an Zäite wéi deenen, wou mer elo liewen, et eng Prioritéit ass, fir esou en héije Montant auszeginn. Mee mir als Demokratesch Partei hunn do awer eng ganz kloer Positioun. Jo, mir sinn der Meenung, datt et och zu dësem Zäitpunkt gerechtfertegt ass, fir esou e Projet ze ënnerstëtzen.

Wichteg ass, datt een natierlech och gutt no bausse kommunikéiert. Mir hunn dat och bei dem Militärfliger, dem A400M, ëmmer erëm an all deene Jore missen erfueren, datt dobaussen d'Ëffentlechkeet natierlech net ëmmer esou ganz en faveur vun esou Acquisitiounen war an och ass. An dowéinst muss een eng gutt geziilten Opklärung maachen an och der Ëffentlechkeet erklären, datt et wichteg ass, datt e Land wéi Lëtzebuerg sech op dem Niveau vun der Verdeedegungspolitik awer wäert bedeelegen.

Jiddefalls, mir als Demokratesch Partei sti ganz kloer zu där Erhéijung - et muss ee jo hei soen, natierlech notabeler Erhéijung - vun de Kreditter. Mir mussen och als Lëtzebuerger Land zousätzlech Ustrengungen nach maachen, datt mer op deem Niveau eise Beitrag halen. Do si jo och nach eng Rei Projeten, déi nach op eis duerkommen, soudatt am Fong mer dat Zil och wäerten erreechen. An ech géif soen, datt d'NATO och eise bescheidene Beitrag ze schätze weess.

An dowéinst, wéi gesot, ginn ech selbstverständlech och d'Zoustëmmung vun der DP zu dësem Projet.

Ech soen lech Merci.

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci villmools, Här Graas. An da wier et um honorabelen Här Fernand Kartheiser. Här Kartheiser, Dir hutt … Här Kartheiser, ee Moment; den Här Dan Biancalana war och nach ageschriwwen. Da gi mer fir d'éischt awer deem d'Wuert. Här Dan Biancalana, Dir hutt d'Wuert. Pardon!

M. Dan Biancalana *(LSAP)*.- Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, 2016 huet d'Chamber e Gesetz gestëmmt, dat eng lëtzebuergesch Participatioun vun 172 Milliounen Euro, a meng Virriedner hunn et scho gesot, um MRTT, un dësem multinationale Programm virgesäit, dat am Kader vun eisem Effort de défense an och am Kader vun eiser Verdeedegungspolitik. Dat iwwer eng Dauer vun 30 Joer, woufir Lëtzebuerg 200 Fluchstonne pro Joer zegutt huet.

Och wann eng ganz Rei Staate sech ugangs am Programm engagéiert haten, esou war et dach Lëtzebuerg, zesumme mat den Hollänner, déi de Projet 2016 lancéiert hunn. A säitdeem sinn Däitschland, Norwegen, d'Belsch an d'Tschechesch Republik derbäikomm.

De Programm sollt jo den Defizitt souwuel vun der NATO wéi och vun der EU respektiv d'Onofhängegkeet vun den amerikanesche Capacitéiten a Saache Loftbetankung a méi generell am strateegeschen Transport verréngeren. D'Gesetz, dat mer jo also dann haut stëmmen, wäert eis Lëtzebuerger Participatioun maximal 426 Milliounen Euro iwwert dee selwechten Zäitraum erhéijen. Dat dréit natierlech virun allem derzou bäi, dass zu deenen aacht geplangten e supplementäre Fliger, en Airbus, ugeschaaft ka ginn, wat séngersäits d'Flexibilitéit vum Programm verbessert.

Den éischte Fliger gouf jo rezent geliwwert. En ass elo zu Eindhove stationéiert. Déi nächst sollen ongeféier am Hallefjoerrhythmus nokommen. D'Technologie, wësse mer och, an deem dote Beräich, d'autonoomt Tanken, entwéckelt sech natierlech och stänneg weider, mee déi supplementar Investitioune verschafe Lëtzebuerg dann och 1.000 zousätzlech Fluchstonnen, an een Drëttel vun dësen 1.200 Stonne gëtt jo un déi aner Länner ofgetrueden dofir, dass Lëtzebuerg jo kee Personal fir d'Gestioun a fir d'Exploitatioun vun de Fligeren zur Verfügung wäert stellen, well d'Ufuerderungen extreem spezifesch an d'Ausbildung dofir e ganz, ganz zäitopwändege Prozess ass. A mir denken am Fong, dass dëse Wee eng ganz gutt Léisung ass.

Bal 600 Milliounen Euro ginn hei also investéiert. A mir stinn als LSAP zu dëser Erhéijung. Mir stinn och als LSAP zu eisem Effort de défense, zu eisen Engagementer ënnerhalb vun der NATO, awer och zu eiser Ligne directrice vun der Defense bis 2025 an och doriwwer eraus. A mir wëssen natierlech och, dass d'NATO grad an der Pandemie keng onwichteg Roll gespillt huet. Et ass och scho vun de Virriedner hei gesot ginn, d'Efforts de défense ginn op 0,72 % vun eisem PIB eropgeschrauft.

A mir sinn awer och der Iwwerzeegung, dass am Fong dës Ausgaben um Niveau vun der Defense net nëmme Militärausgabe solle sinn, mee och zivillen Notze sollen zeguttkommen, soudass am Fong och an eisen Aen den MRTT-Programm eng Rëtsch gutt Aspekter huet.

Éischtens ass et e multinationale Programm. Zweetens ass et e Programm, deen der NATO an der Europäescher Unioun zeguttkënnt. An et ass awer och e Programme à double usage, deen och fir zivill Zwecker genotzt ka ginn - wann een zum Beispill kuckt, bei humanitäre Katastrophen oder bei medezinneschen Evakuatiounen. Frankräich huet ganz kloer MRTT-Airbusse benotzt, fir Covid-19-Patienten ze transportéieren, dat also elo ganz rezent.

An deem Sënn kënne mer och den Ausbau vu Lëtzebuerg un der Participatioun an dësem Programm ënnerstëtzen. Ech ginn heimat och den Accord vun der LSAP-Fraktioun, net ouni awer der Rapportrice Merci ze soe fir hire ganz gudde mëndlechen a schréftleche Rapport.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci villmools, Här Biancalana. An dann ass et um honorabelen Här Fernand Kartheiser. Här Kartheiser, Dir hutt d'Wuert.

M. Fernand Kartheiser *(ADR)*.- Villmools merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, 2016 hate mer iwwert dee Projet geschwat. An deemools, wou mer de Projet hei votéiert hunn, ass de Vertrieder vun deene Gréngen opgestanen, en huet gesot: „Mir sinn d'accord", an en huet sech erëm gesat.

Dat war deemools e Projet, deen d'Sozialisten an d'Chamber abruecht hunn a wou déi gréng guer net esou begeeschtert waren. Haut huet d'Madamm Empain dervu geschwat, datt de Fliger 58,5 Meter laang ass. Mir wëssen alles elo, eng Begeeschterung bei der grénger Partei fir d'Defense, déi mir notéieren. Mir hunn eis als ADR ëmmer zu der Defense bekannt, zu der Noutwendegkeet vun der Arméi. Mir gesinn dat als eng Noutwendegkeet, awer déi Begeeschterung, déi déi gréng haut weisen, do komme mir net drun erun.

Et ass och, wësst Der, eng Saach vun der Verantwortung fir Generatiounen. Mir hunn ëmmer méi Projeten an dësem Parlament, déi ewell op 20, op 30 Joer ugeluecht ginn. An der Europäescher Unioun hu mer eis grad fir e Programm engagéiert, wou mer nach net genee wëssen, wat en eis pro Joer kascht, mee eng gutt 100 Milliounen op jidde Fall. Elo gi mer 20 Milliounen d'Joer hei. Dat si schonn 120 Milliounen, wou déi nächst Generatiounen net kann driwwer decidéieren, wou mir haut hei bestëmmen, wéi déi nächst Generatioun soll d'Suen ausginn, wou mir erëm niewent der Schold, déi mer hunn als Staat, weider Hypothéiken huelen op d'Entscheedungsméiglechkeete vun deenen, déi an e puer Joer hei stinn a sollen d'Geschécker vum Land decidéieren.

Wësst Der, wou dee Projet hei déi éischte Kéier an der Chamber war, 2016, hu mir en net matgestëmmt als ADR, well mer dräi Bedenken haten. Mir hunn éischtens gesot: Wa mer eng Defense maachen - a mir soen, mir mussen eng maachen -, da solle mer och Retombéeën hu fir eist Land. An dësem Projet sinn déi extreem niddreg, net héich genuch fir eis, fir eis kënnen ze iwwerzeegen.

Dat Zweet ass, datt do ëmmer geschwat ginn ass vun den europäesche Capacitéiten. Mir hunn net eng Analys gesinn, déi eis géif beweisen, datt d'Europäesch Unioun kapabel wär, esou eppes iwwerhaapt ze gebrauchen an ëmzesetzen. Vun där Capacité stratégique vun der Europäescher Unioun, vun där hei ëmmer éischter gefuebelt wéi geschwat gëtt, gesi mir keng operationell an och keng politesch Noutwendegkeet, fir dat iwwerhaapt am Ableck virunzedreiwen.

An dat Drëtt ass: Den A400M, dee mer kaaft hunn, kann alles, wat deen MRTT kann, inklusiv eng Capacitéit fir de Ravitaillement en vol. E kann alles. Firwat also an deen do Programm investéieren, wa mer schonn en anere Programm hunn, wou Lëtzebuerg dru bedeelegt ass an deen alles huet?

Mir wonneren eis och, well mer gesi souguer am Exposé des motifs an am Rapport vun der Madamm Empain, datt souguer protokollaresch Fonctioune sollen do iwwerholl ginn. Eh ben, dat ass och en Argument, wat eis net wierklech iwwerzeegt.

Haut hu mer véier Kriticken, déi mer wëlle formuléieren. An déi véier Kriticke si véier Iwwerleeungen, déi eis derzou féieren, dëse Projet nees net matzestëmmen. Mir stëmme mat Nee aus voller Iwwerzeegung.

Déi Éischt ass, datt do gesot gëtt, mir hätten eng Visibilitéit. Mee mir hu keng Visibilitéit. Wa mir do an engem NATO-Programm 600 Milliounen Euro investéiere fir Fligeren, déi immatrikuléiert sinn an Holland, ënner NATO-Kommando stinn, op Basen am Ausland, wat bal kee Mënsch matkritt an der Ëffentlechkeet ausser e puer Experten herno, Militärexperten oder politesch Experten an der NATO, mee am grousse Ganze gëtt deen heite Projet eis null Visibilitéit.

Dat zweet Argument ass, an do steet souguer am Rapport, deen déi gréng eis geschriwwen hunn, et wär eng Opportunitéit, eng Chance d'accroissement, une Opportunité d'accroissement fir eis Bedeelegung; dat féiert eis zu deene finanziellen Iwwerleegungen.

Wëst Der, eise PIB geet am Ableck erof. Mir sinn an enger wierklech schwéierer Kris. A selbstverständlech, wann eise PIB erofgeet, wiisst dee Montant vum PIB, dee mer fir d'Defense investéieren. Mir mussen also um Enn vum Joer emol kucken, wat am Ableck eisen Effort de défense ass, gemooss un engem PIB, deen erofgeet. An da muss een och wëssen, datt mir elo am Ableck als Lëtzebuerg 12,21 % vun deem Projet hei finanzéieren, wou awer vill méi grouss Länner matmaachen.

A mir soen ëmmer als ADR, konstant ass dat eis Positioun, datt wa mer eis an en internationale Projet investéieren, wa mer do matmaachen, da solle mer dat proportional maachen zu eiser Gréisst par rapport zu deenen aneren. Hei si mer erëm wäit iwwerproportional, wat eis déi Klengegkeet vu bal 600 Milliounen Euro da kascht.

(Interruption)

Op 30 Joer, mee et si 600 Milliounen Euro! An ech hu grad gesot: Mir maachen dat zulaaschte vun den nächste Generatiounen, déi déi Entscheedungsfräiheet dann net méi hunn, Här Baum, déi mir hei haut hunn.

Dat Drëtt ass déi Autonomie stratégique vun der Europäescher Unioun. An eiser Analys huet sech strictement näischt geännert, et huet sech éischter nach verschlëmmert. D'Europäesch Unioun ass haut absolutt onkapabel, an der Baussepolitik oder an der Militärpolitik eng Decisioun ze huelen, déi esou solidaresch géif geholl ginn oder déi iwwerhaapt géif geholl gi fir iergendeen Asaz, fir esou Mëttelen kënnen iwwerhaapt emol ze decidéieren an dann och iergendwéi ëmzesetzen. Si ass absolutt onkapabel, fir dat ze maachen, politesch komplett gespléckt.

An dee Sommet, dee mer elo virun e puer Deeg haten, huet dat schonn erëm bewisen. A mir schafen ëmmer nei Clivagen an der Europäescher Unioun. Wéi solle mer dann dohigoen a vun engem Asaz vu strateegesche Capacitéite vun der Europäescher Unioun schwätzen? Géint wien? Géint wien, an a wéi engem Zenario?

Alles dat ass net glafwierdeg. Wat mer u sech maachen, ass der NATO Capacitéiten zur Verfügung stellen. Mee da kommt, mir soen dat, datt et dat ass, a mir probéieren net, den europäesche Fändel erauszehänke fir dat hei ze justifiéieren. Et ass komplett onrealistesch!

Déi véiert Iwwerleeung ass déi, datt mer kee Personal mussen zur Verfügung stellen. Dat ass eigentlech déi gréissten Absurditéit. Mir huelen 2016 hei eng Decisioun, wou mer jo deemools wossten - den Här Schneider, Äre Virgänger, wosst dat dann, Här Minister -, datt mer missten, ech mengen, aacht Leit zur Verfügung stellen. Déi sinn awer dann deemools net rekrutéiert an ausgebilt ginn. Dat ass jo net gemaach ginn, soss hätte mer jo haut net dat Argument: Mir hunn déi Leit net! Jo, wann een en Engagement hëlt, an et wosst ee jo och deemools, datt mer aacht Leit missten zur Ver-

füqung stellen: Firwat sinn déi dann net rekrutéiert ginn, ausgebilt ginn?

Elo heescht et: Elo musse mer eppes maachen, fir datt mer kënne justifiéieren, datt mer déi aacht Leit net hunn, duerch eisen eegene Feeler. Da gi mer elo an e Programm, wou mer der misste 45 ginn, déi mer natierlech och net hunn. An da soe mer: „Well mer déi 45 net hunn, musse mer eropgoen, an da kënne mer dovunner Stonnen ausginn." Dat ass wierklech e Raisonnement absurde. An e weist virun allem, datt am Ministère de la Défense - dat doten ass net direkt Äre Feeler, wéinstens net déi éischt Etapp - net geplangt ginn ass.

Wann een en Engagement hëlt fir aacht Leit, da kuckt een, datt een déi huet.

An da kënnt dat Argument, wat hannendru kënnt: „Jo, mir hunn och Konkurrenz vun ziville Secteuren." Natierlech hu mer Konkurrenz vum ziville Secteur a ville Beräicher! An der Arméi, wa mer d'Piloten ausbilden, hu mer selbstverständlech Konkurrenz vum ziville Secteur. Mee mir si jo net déi Éischt, déi dat entdecken. All Force aérienne, all Armée de l'air an der Welt huet deen do Problem. Dat wësse mer. Da musse mer d'Leit anstänneg bezuelen. Da musse mer dat eebe maachen, soss verléiere mer se.

Mee et ass net deen eenzege Beräich. Wa mer Dokteren oder anerer rekrutéieren, aner Spezialisten, jo, dann hu mer genau dee selwechte Problem an der Konkurrenz mam private Secteur. An do musse mer dann en Effort maachen. Dat ass eeben esou. Wien A seet, dee muss och B soen!

U sech ass dat heiten e Projet, wou mir eis gesot hunn: „Mir hätten dee kënne ganz sträichen! Mir hätte sollen op en anere Wee goen." Mir sinn, anescht wéi aner Parteien heibannen, déi dëse Projet och net gutt fannen, prinzipiell dervun iwwerzeegt, datt mer mussen zum Effort de défense bäidroen. Awer wa mer dat maachen, da géife mir dat gär maachen an der Iwwerzeegung, datt et eng sënnvoll, logesch, vertrietbar, ekonomesch vertrietbar an och fir déi nächst Generatioune vertrietbar Optioun ass, déi mer hei huelen, datt se geplangt ass op eng Manéier, déi d'Schinn hält. Dat heiten, dat ass keng Optioun, déi iergendengem Krittär vun enger Analys vun engem militäresche Projet wierklech kann duerhalen.

An dofir soe mir: Dat heiten ass e Projet, deen d'ADR net matstëmmt!

Ech soen lech Merci.

Une voix.- Très bien!

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci villmools, Här Kartheiser. Nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Marc Baum. Här Baum, Dir hutt d'Wuert.

M. Marc Baum *(déi Lénk)*.- 600 Milliounen Euro, fir der NATO e Fliger, e Militärfliger ze schenken. 600 Milliounen Euro, an dat wärend der schlëmmster sanitärer Kris säit iwwer 100 Joer an um Virowend vun enger weltwäiter Wirtschaftskris.

Här President, et war schonn deemools komplett dernieft vun der éischter Bettel-Regierung, fir 2014 um NATO-Sommet zu Wales enger neier Oprëschtungsspiral zouzestëmmen. Mee elo wëlle per force dorunner festzehalen an dëser Situatioun, an där mer haut sinn, dat ass an eisen Ae politesch irresponsabel!

Och wann dës Regierung net bereet ass, prinzipiell Sënn an Zweck vun der NATO a Fro ze stellen, esou kéint se sech awer froen, wat et da kaschte géif, der NATO e Bréif ze schreiwen an deenen ze erklären, datt mer elo emol keng nei Militärausgabe méi maachen, bis ofzegesinn ass, wéi déi ekonomesch a sozial Situatioun hei weidergeet, wéi et mat der Kris weidergeet. Mee dat geschitt net!

D'Majoritéit muss hei nach virun der Summerpaus op deem leschten, virleefeg leschte Chambersdag dee warscheinlech deierste Militärprojet duerchwénken, dee mer bis elo hei am Parlament gestëmmt hunn. An den Här Minister kann nach esou oft probéiere schéinzerieden, datt een dee Fliger och zivill notze kann, datt e wa méiglech just derfir do ass, fir ronderëm de Globus Kanner retten ze goen. Mee da kaaft en ziville Fliger, wann dat d'Zil ass. Well dat ass en plus weesentlech méi bëlleg.

Dat heiten ass a bleift e Militärfliger, deen doriwwer eraus net fir d'Verteidegung konzipéiert ass, mee fir den Ugréff. Esou en Tankfliger ass derfir do, fir den Aktiounsradius vu Kampffligeren ze erweideren. An dat brauch ee logescherweis just, wann d'Kampffligere sollen ausserhalb vum europäesche Kontinent operéieren. Well et geet jo bei den europäeschen Oprëschtungsbestriewungen och net ëm d'Defense. Dat gëtt jo just ëmmer erëm widderholl, fir der Bevëlkerung déi Politik iwwerhaapt ze verkafen.

Déi 27 EU-Länner hunn 2019 zesummen 220 Milliarden Euro fir d'Militär ausginn. An et geet net just ëm d'Defense. Dat weist jo schonn d'Natur vu Projete wéi dësem. Et geet ëm d'Opstelle vun enger Offensivkraaft, déi, esou wéi d'USA, op anere Kontinenter Wirtschaftsinteressen duerchzesetze versicht.

A bei dësem Projet hu mer et dann och nach mat enger Kommandostruktur ze dinn, déi zumindest fir eis schwéier novollzéibar ass. De Fliger gehéiert duerno der NATO. E gëtt an Holland ugemellt an och do stationéiert. E wäert dann awer enger multilateraler Kommandostruktur ënnerleien, dem European Air Transport Command, déi weeder der NATO nach der EU ënnerstallt ass. Wann ech dat richteg verstanen hunn, fonctionéiert et e bëssen esou wéi e Carsharingsystem, dat heescht, wann e Land e Fliger brauch, Stonne vun deem Fliger brauch, da kann een déi ufroen.

Här President, mir mengen, datt e Festhalen un der Oprëschtungsspiral net fir méi Sécherheet suergt, mee fir manner. Wat fir Sécherheet suergt, ass eng Bekämpfung vun den Ursaache vun der politescher Instabilitéit, an do an alleréischter Linn vun der Aarmut an de sozialen Inegalitéiten. Kooperatioun bréngt Sécherheet, net Militariséierung. An do si mer genee beim Punkt. Well wat dem Faass awer dann endgülteg de Buedem ausschléit, ass, wann e Kooperatiounsminister op där anerer Säit ukënnegt, datt d'Entwécklungsgelder schonn 2020 erofgoe sollen.

Hien huet an engem Interview vun der „Woxx" gesot: « [...] le un pour cent ne sera plus à la même hauteur que les années précédentes. C'est pourquoi les fonds disponibles sont [...] à la baisse déjà en 2020. » Aha! Do hu mer déi 3D-Politik: diplomatie, développement, défense. Developpement geet erof.

Duerfir, Här President, ...

Motion 1

La Chambre des Députés,

- considérant la politique de longue date du Luxembourg de consacrer 1 % du Revenu national brut (RNB) à l'Aide publique au développement (APD), confirmée par l'Accord de coalition 2018-2023 ;

- considérant que le RNB du Luxembourg en 2020 sera très probablement en recul par rapport à l'année précédente à cause de l'impact de la pandémie Covid-19 et que dès lors, le montant absolu des fonds destinés à l'APD serait également en recul en cas d'application rigide du ratio de 1 % du RNB ;

- considérant que les pays en développement, et notamment les pays partenaires de la coopération luxembourgeoise, font face à des difficultés supplémentaires liées à la pandémie et que la solidarité internationale est d'autant plus importante ;

- considérant que le Gouvernement avait déjà instauré en 2014 un seuil minimum pour l'APD luxembourgeoise afin d'éviter que le montant absolu de l'APD recule en temps de crise,

invite le Gouvernement

- à instaurer un nouveau seuil minimum pour l'APD annuelle du Luxembourg qui s'élève au montant absolu consacré à l'APD en 2019 et qui s'applique dès l'année 2020.

(s.) Marc Baum, David Wagner.

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci.

M. Marc Baum *(déi Lénk)*.- Duerfir deposéieren ech eng Motioun, déi d'Regierung opfuerdert, datt de Montant absolu fir d'Kooperatioun net däerf ënnert den Niveau vun 2019 falen. Et ass elo, wou eis Partnerlänner méi wéi jee eis Solidaritéit brauchen an op se ugewise sinn. An et gëtt och do e Prezedenzfall. Schonn 2014 huet d'Regierung decidéiert, e Seuil minimal anzeféieren, fir datt de Gesamtmontant an der deemoleger Wirtschaftskris net réckleefeg gëtt.

Wann d'Chamber haut der Meenung ass, datt mer 600 Milliounen hunn, fir a Krichsmaterial ze investéieren, da wäert et jo och kee Problem sinn, dës Motioun ze votéieren an op d'mannst de Kooperatiounsbudget vum leschte Joer bäizebehalen.

Dëse Projet votéiere mir net!

M. David Wagner *(déi Lénk)*.- Très bien!

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci villmools, Här Baum. Leschten agedroene Riedner ass den honorabelen Här Marc Goergen. Här Goergen, Dir hutt d'Wuert.

M. Marc Goergen *(Piraten)*.- Här President, bei dësem Theema, dat dobaussen och ganz emotional kommentéiert gëtt, verzichte mir Piraten bewosst op poleemesch Bemierkungen, och wa se sech virun allem a Richtung vun der grénger Partei géifen ubidden.

Nee, mir wäerten eis begrenzen op technesch Fakten, wisou de Fliger fir 598 Milliounen déi falsch Entscheedung ass. D'Fligere wäerten der NATO geheieren, an Holland stationéiert ginn, an dat eenzegt, wat Lëtzebuerg fir hir 598 Milliioune kritt, si ronn 1.200 Fluchstonnen, dovunner een Drëttel fir aner Partner. E stolze Präis fir e puer Fluchstonnen, muss ech soen, fir en Transporter, fir e Cargofliger. An derbäi kënnt: Et ass net eisen éischte Fliger, et gouf schonn den A400M kaaft.

Zréck zum neien Airbus, also der Nummer 2 an der Flott: Deemools gouf 2016 vum Exverdeedegungsminister Schneider gesot, datt de Montant fir de Projet an Zukunft kéint erofgoen, wa méi Länner beim Projet matmaachen. Bon. Wéi awer elo ze gesinn ass, muss Lëtzebuerg awer nach méi Sue bäileeën; also genau de Contraire. An zwar net nëmmen e bësse méi, mee ganz vill méi: Vun 172 Milliounen op 598 Milliounen erop, dat ass eng Verdräifachung vun de Käschten.

D'Fro, déi ech mir stellen, ass, firwat d'Regierung ëm all Präis versicht, den NATO-Bäitrag an d'Luucht ze setzen. Mir kéinte jo nach driwwer ewechkucken, wann d'Projete wéinstens sënnvoll wäre fir eist Land a wann d'Versprechungen, datt net alles géif méi deier ginn, och géifen agehale ginn.

Ma, wéi schonns beim Satellitteprojet och, ginn d'Milliounen aus der Fënster geheit, nëmme fir datt Lëtzebuerg herno soe kann: „Ma mir hunn eis Millioune bäigedroen." Wisou dat? Ma, well den amerikanesche President Trump Drock mécht!

Mir Piraten sinn haart Trump-Kritiker a verstinn net, wisou mir zu Lëtzebuerg elo sprangen, wann den Trump Fuerderunge stellt, ee President, deen an eisen Aen hoffentlech wäert am November ofgeléist ginn.

Mat deem Geld hätt ee kéinte vill sozial Projeten hei zu Lëtzebuerg realiséieren.

Nach ee Kontrapunkt: Reng technesch gesinn, ass eng Boeing 747 vun der Cargolux vill méi performant wéi dëse Fliger um Gerüst vum Airbus A330, wat d'Räichwäit an d'Capacitéit betrëfft. Am Cargoberäich hu well Fluchgesellschaften hir Cargofliger, baséiert um A330, schonn erëm verkaaft wéinst schlechten technesche Wäerter.

A wärend der Kris hu mer scho gesinn, datt, wann et ëm d'Logistik geet, d'Cargolux fir eist Land u sech alles ka maachen, wat mir brauchen. Dofir brauche mir keen deiere Militärfliger, dee méi schlecht technesch Wäerter huet wéi d'Fligere vun eiser nationaler Transportgesellschaft.

Fir deen anere Beräich, fir medezinnesch Transporter hu mer d'Air Rescue, déi och mat immens moderne Maschinne fléie kann a rezent neit Material kritt huet, fir genau op de Coronafall ze reagéieren.

Mir gesinn de Meerwäert fir Lëtzebuerg net, wa gesot gëtt: „Elo kënne mer méi logistesch Missioune maachen." Alles, wat mir brauchen, fanne mir elo schonn zu Lëtzebuerg: eng Air Rescue an och eng Cargolux.

An der Presentatioun an der Kommissioun krute mir de Fliger och presentéiert mat Sëtzer dran. Jo, souguer Businessklass war do ze gesinn. Am Rapport steet dann „protocolaire ze benotzen". Dat léisst esou munches blécken. Ob mer herno eng Bausch-Airforce-1 do stoen hunn, ass nach e grousst Fragezeichen.

Mee souguer, sollt de Fliger agesat gi fir Passagéiertripps, souguer da wier et méi optimal, op eng Luxair zréckzegräifen, wéi selwer an e Fliger ze investéieren. Bei deem Gesetzesprojet wäert de Retour fir eis Ekonomie ganz kleng bis kaum moossbar sinn. Dat fanne mir wierklech schued. Léiwer déi Firmen ënnerstëtzen hei zu Lëtzebuerg, wéi dass mer kënschtlech e Militärbudget opleeën, ouni konkreet eppes ze hunn.

Dann: Wie garantéiert eis am Krisefall iwwerhaapt, de Fliger op Lëtzebuerg ze kréien, dat mat auslännesche Piloten? D'Solidaritéit an der Coronakris war ganz kleng. Wisou sollte mir dann onageschränkt eise Fliger kréien an enger Noutsituatioun? Dëst gesot, wäerte mir haut ganz kloer géint deen neie Militärtransporter stëmmen.

Merci.

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci villmools, Här Goergen. D'Regierung huet d'Wuert, den Här Verdeedegungsminister François Bausch.

Prise de position du Gouvernement

M. François Bausch, *Ministre de la Défense*.- Merci, Här President. A merci och all den Deputéierte fir hir Interventiounen, och wann ech natierlech net mat allen averstane sinn. An dat wäert ech da kuerz versichen ze erklären.

Fir d'éischt emol, Här President, ech muss soen, de Moment weess ech, datt dat natierlech gutt kléngt, wann ech esou héieren doruechter: Mir sinn an der gréisster sanitärer Kris, d'Covidkris, an doduerjer ass et elo irresponsabel, fir dat hei, fir dat do ze maachen. An dat wäerte mer elo warscheinlech an deenen nächste Wochen a Méint nach méi wéi eng Kéier héieren.

Mir wäerten dat héiere bei aneren Investissementer am ekonomesche Beräich. Ech soen lech awer do, datt d'Regierung eng fundamental aner Meenung dozou huet. Well d'Regierung ass der Meenung, datt een an enger Kris, grad ewéi déi heiten, net wéi d'Kanéngche virun der Schlaang soll sëtzen, erstarrt, keng Decisioune méi huelen, nëmmen nach op de Virus kucken an eeben net verstoen, datt d'Welt awer wäert weiderdréinen, well de Virus, mir hoffen all, esou fréi wéi méiglech, mee spéitstens awer an engem Joer, annerhallwem Joer iergendwann eng Kéier Geschicht wäert sinn, zwar dann eng batter Geschicht fir d'Mënschheet, mee ëmmerhi Geschicht wäert sinn an dann d'Gesellschaft wäert normal fonctionéieren.

An ech soen lech: Déijéineg, déi elo wéi d'Kanéngche virun der Schlaang sëtzen, dat si ganz sécher déi, déi als Verléierer aus där Kris wäerten erausgoen. Dat ass déi éischt Remark, déi ech wollt maachen.

Déi zweet Remark: Ech hu kee Problem domadder an ech respektéieren, datt Leit soen: „Ech wëll am léifste guer net an d'Militär oder a Verdeedegungsinstrumenter, weeder um mënschlechen Niveau nach um materiellen, capacitären Niveau, investéieren." Ech respektéieren dat, well, dat ass ganz einfach, ech hätt dat och am allerléifsten a jiddwereen hätt dat gären am allerléifsten. Op alle Fall, mengen ech, géif ech emol soen, déi 60 Deputéiert heibannen an och all d'Regierungsmemberen zu Lëtzebuerg ganz sécher.

Et gëtt der zwar an der Welt, déi dat net esou gesinn. Et gëtt der an der Welt leider nach vill ze vill, déi gesinn d'Demokratie net esou, wéi mir se gesinn. Déi gesinn d'Demokratie iwwerhaapt net. Déi gesinn och Rechtsstaatlechkeet iwwerhaapt net. Déi gesinn och eis Wäerter guer net, déi mir verdeedegen, well Verdeedegung ass fir mech d'Verdeedegung vu Wäerter. Dat heescht, deene sinn déi Wäerter zimmlech egal an déi sinn u ganz anere Saachen interesséiert.

A soulaang wéi d'Welt esou ass an d'Mënschen esou sinn, et deet mer leed, esou laang ass et eng Illusioun ze mengen, datt een ouni Verdeedegung, a wann ee Verdeedegung seet, dann och ouni capacitär Moyenen, déi ee sech muss ginn, fir sech kënnen ze verdeedegen, fir seng Wäerter kënnen ze verdeedegen, soulaang wéi een déi dann …, da muss ee sech déi Moyenen och ginn.

An dat ass einfach essenziell. Do ginn ech och mat deenen net eens, déi dat aneschters gesinn. Ech wäert mat deenen och ni eens ginn. Dat war och nach ni meng Meenung virdrun, ni a menger politescher Laufbahn de Fall. Ech hat schonn emol eng kritesch Haltung zur NATO, ech hunn déi iwwregens och nach haut zur NATO. Ech sinn zum Beispill och haut net dermat d'accord, datt déi 2 % Verdeedegung (veuillez lire: datt 2 % vum PIB fir d'Verdeedegung), wéi d'NATO se gesäit, datt dat richteg ass, wéi dat gesi gëtt a wéi dat berechent gëtt! Mee dat huet awer alles mat deem heiten, mat deene Fligeren - et ass iwwregens net ee Fliger, et ass jo e ganze Pool, wou mer eis akafen -, et huet guer näischt domadder ze dinn!

An da wëll ech och soen, wann ech dann hei Beispiller héieren, da gëtt gesot: „Mir kënne jo geneesou gutt a Krisegebidder fuere mat de Fligeren, déi mer hunn, mat der Cargolux, mat der Luxair." Wat heescht dat? Fléie mer mam Q400 an de Mali an e Krisegebitt, wou geschoss gëtt, da lande mer do mat de Piloten, gi mer do Leit sichen, fir se ze rapatriéieren? Fléie mer an en Aerdbiewegebitt, wou alles zerstéiert ass, wou mer net wëssen, wat mer op der Plaz virfannen, mat engem normale Cargolux-Fliger?

Kommt, mer sinn awer seriö! Dat si vläicht alles Argumenter, déi klénge vläicht ganz gutt, mee déi hale keng fënnef Su stand der Realitéit, wa mer iwwer Krisegebidder a scho guer net iwwer Konflikt- a Krichsgebidder schwätzen.

An e Krichsgebitt, an e Krisegebitt, do muss ee mat Fligere fléien, déi effektiv protegéiert sinn, wou net jiddweree kann de Fliger erofschéissen, wou warscheinlech d'Landepist net onbedéngt déi ass wéi hei um Findel, wou een ënner ganz anere Konditioune muss landen, wou ee muss Piloten hunn, déi och eng militäresch Ausbildung hunn, déi wëssen, ob wat se sech aloossen, wéi se do landen. Dat ass d'Rea-

litéit! An duerfir brauche mer och esou Saache wéi dat heiten!

A wann ech dann héieren, datt dat heite soll en offensiivt Krichsmaterial sinn. Et geet hei ëm Transporter a priori an ëm Tankfliger. A wann ech dann héieren, datt gesot gëtt, dat kéinte mer alles maachen, och mat de Cargolux-Fligeren oder mat den A400M, wéi den Här Kartheiser seet. Et deet mer leed, Här Kartheiser, den A400M, dee kann net an der Luucht tanken. Den A400M kann och maximal …

(Interruption par M. Fernand Kartheiser)

Jo, da waart elo mol, bis ech fäerdeg sinn, an da kënnt Der ganz gären nach eng Fro stellen!

Dee kann och maximal 100 Leit an der Soute ënnen transportéieren. Mee Dir kënnt awer net normal Transporter oder medezinnesch Transporter zum Beispill maache mam A400M wéi déi, déi Der musst maache mat esou engem Fliger wéi deem heiten, wou et jo och géif drëms goen, zum Beispill, krank Leit erauszehuelen.

An et ass jo och keen Zoufall, datt d'franséisch Arméi matzen an der Covidkris am Abrëll hei um Findel gelant ass, fir sechs Covidpatienten ze rapatriéieren a Frankräich, déi schwéier krank waren. Dir hutt se jo gesinn, do ware jo Biller an der Press. Do kann een net mat iergendengem Fliger déi Patienten transportéieren. Duerfir si se genau mat deem nämmlechten Tipp vu Fliger hei gelant, dee mir hei an deem Pool eis akafen; wann et drëms geet, dee Pool zesummenzestellen.

Duerfir, ech hu kee Problem domadder, datt een enger anerer Meenung ass. Ech hunn och kee Problem domadder, datt een dee Projet hei net wëllt stëmmen. Mee kommt, mir stëmmen en awer, kommt, mir maachen eis Géigestëmm …, kommt, mir validéiere se awer da mat Argumenter, déi Argumenter sinn an déi d'Strooss halen, an net mat Saachen, déi d'Strooss net halen.

Da wëll ech e puer Froen nach beäntwerten, Här President, déi och gestallt gi sinn. Et gëtt gesot, mäi Virgänger hätt 2016 hei gesot, et hätt ee sollen e Pôle aéroportuaire opbauen, wou d'Fligere gewart géife ginn och an Zukunft, mat Piloten astellen an esou weider.

Ech muss soen, dat ass net eng prinzipiell Fro, ob een dat wëllt oder net. Dat ass eng Fro, ob et méiglech ass, um Flughafen hei en MRTT ze warten. Do hunn ech meng Zweifel, ob mer de Moment déi néideg Méiglechkeeten hunn, dat ze maachen.

Elo kann een natierlech soen: „Mir ginn eis se" oder „mir wëllen dat maachen." Da muss ech soen: Okay, da musse mer dat analyséieren. Ech wëll awer drop hiweisen, datt eise Flughafen a priori, an do insistéieren ech awer drop - well ech hunn och nach déi aner Kap vum Transportminister -, datt mir sollen en ziville Flughafen a priori bleiwen.

Mir sinn zwar och NATO-Flughafen, a verschiddene Krisemomenter kënnen NATO-Fligere bei eis hei landen, mee a priori ass et en ziville Flughafen. An ech hu mech och virdrun an der leschter Legislaturperiod ëmmer dergéint gewiert, datt mer géife mengen, mir kéinten do e grousse Pôle militaire aérien erriichten um Flughafen, well mir hunn éischtens d'Plaz net derfir an ech mengen, datt dat géif relativ séier a Konflikt gerode mat den zivillen Operatiounen, déi um Flughafe geschéien. An ech mengen och net, datt dat onbedéngt gewollt war.

Dat wëllt awer net heeschen, datt ech zum Beispill der Meenung sinn, datt een net soll an der Pilotenausbildung …, oder, fir an d'Zukunft ze kucken, ob een net Pilote soll ausbilden och fir den MRTT. Ech mengen, mir haten an der Kommissioun doriwwer diskutéiert, an ech hunn och gesot: „Selbstverständlech wéilt ech op dee Wee goen."

Allerdéngs ass et esou, à ce stade oder wéi ech ugefaangen hu war dat net méiglech, an dee Programm hei leeft un. Et ass esou, datt mir mussen zwielef, wa meng Erënnerung elo gutt ass, zwielef Piloten …, also net Piloten, zwielef Leit fir den A400M zur Verfügung stellen, sechs Piloten a sechs Loadmasteren. An dat ass elo mol eis absolutt Prioritéit, datt mer déi Leit gestallt kréien an deem Accord, dee mer mat de Belsch och gemaach hunn, fir datt deen A400M ka geflu ginn.

An da selbstverständlech si mer och bereet, an dat ass sécherlech och mäi Wonsch, fir ze kucken, nei Karriären an der Arméi opzebauen, a ganz sécher déi Aviatiounsfilière um Niveau vun de Piloten op alle Fall, déi weiderzeféieren an och an déi Richtung ze goen. Duerfir, wéi gesot, dat ass kee Widdersproch zu deem, wat hei läit.

An dann och eppes zu dem Effort de défense. Et ass net esou, datt mer duerch deen heite Projet op 0,70 % kommen. Bon, mir wäerte souwisou elo nach eng Kéier nei berechnen dëst Joer en vue vun dem PIB, wéi e reell wäert sinn dëst Joer, wou mer dëst Joer reell da sinn. Dat si mer amgaangen nozerechnen. Do musse mer och waarden, bis mer d'Zuele vum Statec detailléiert hunn. Ech mengen, de Moment gi mer nach vun Hypotheese bis Enn des Joers aus. Mee mir kënnen dat eréischt gesinn Enn des Joers, wa mer zimmlech um Schluss, am leschten Trimester sinn, kënne mer dat eréischt genau feststellen. Mee, egal wéi, soen ech lech awer: Et war virgesinn, dëst Joer op 0,62 % ze goen. An déi 0,70 % si fir 2023 eréischt virgesinn. An da sinn …

(Interruption)

Wat gelift?

M. Jean-Marie Halsdorf *(CSV)*.- Am Rapport steet, et wär 0,72 %. Ech hunn dat …

M. François Bausch, *Ministre de la Défense*.- Nee, awer net mat deem hei. Dat ass d'Zil, wou mer wëlle goen. Dat ass d'Zil, wou mer wëllen higoen.

M. Jean-Marie Halsdorf *(CSV)*.- Et steet awer anescht am Rapport dran, Här Minister.

M. François Bausch, *Ministre de la Défense*.- Okay. Dat hunn ech elo nach net … Dat ka vläicht sinn.

Mee ech wëll lech awer soen, et ass awer ganz kloer bis 2023 virgesinn, déi 0,72 %. Dat baséiert och net nëmmen op dësem Projet, mee och op enger ganzer Rei aner Projeten, déi mer amgaange sinn ëmzesetzen.

Allerdéngs ass et esou, wann ech soen 0,60 % oder 0,65 % oder 0,70 %, zu Wales ass net gesot ginn, mir sollen op 0,60 % goen oder 0,70 % goen. Mee Wales war 2 %! Mir hu bis elo ëmmer gesot, an dat hu mer och erageschéckt op Bréissel bei d'NATO, datt dat fir eis, éischtens, mir wéilten dat net, an, zweetens, och net machbar wär.

Ech soen lech, souguer wann Der dat wéilt maachen, fir e klengt Land wéi Lëtzebuerg ass dat reng onméiglech. An dat géif och kee Sënn ginn, well da maacht Der wierklech herno Projeten, déi … Souguer wann Der wéilt déi verrécktste Projete maachen, déi just do sinn dann, fir Suen auszeginn, kommt Der ganz sécher net op déi 2 %. Et si grouss Länner wéi Däitschland, déi Schwieregkeeten hunn, déi sinn elo op 1,4 % - 1,38 %, mengen ech -, fir iwwerhaapt op 1,4 %, op 1,5 % ze kommen, ass schwiereg.

Déi eenzeg, déi de Moment an Europa richteg ëmmer op déi 2 % kommen, also vu grousse Länner elo gesinn, dat ass Frankräich zum Beispill. Mee et si ganz vill Länner, déi Problemer hunn. An eigentlech ass déi Norm och, fannen ech, idiotesch, well dat seet jo guer näischt aus. Dat seet … Wéi ech meng Wäerter verdeedegen a wéi meng Defense do steet, dat kann ech jo net ofhängeg maache vun iergendengem Prozentsaz vum PIB. Dat ass abstrus, esou eppes iwwerhaapt opzestellen, esou eng Theorie. An iwwregens hutt Der gesinn, d'Madamm Kramp-Karrenbauer an Däitschland huet fëlleg zu Recht och elo d'Fro opgeworf, ob een net misst dat Ganzt nei bewäerten, an och eebe virun allem zum Beispill preventiv Elementer.

An do sinn ech och mam Här Baum absolutt d'accord. D'Preventioun vu Konflikter ass dat allerwichtegst, datt mer preventiv Elementer …, datt mer déi och ugerechent kréien als Effort de défense. Well déi beschten Defense ass déi, déi mécht, datt et net zu Konflikter kënnt. Do sinn ech absolutt d'accord!

Mee mir sinn awer, wéi gesot, mir maachen hei näischt, mir maachen net elo krampfhaft Ustrengungen, fir iergendwou hinzekommen. An ech wëll lech och soen, ech wäert der Chamber am Hierscht déi nei Strategie virstellen, wéi mer wëlle virgoen an der Entwécklung vun eisen Aufgaben an der Defense fir déi nächst Joren. Do wäert ech gären eng Kéier bei lech kommen an d'Kommissioun am Hierscht; da maache mer dat. Da wäert Der gesinn, mir maachen näischt, wat geckeg ass, mee et ass alles a bescheidene Moossen, wéi et sech fir Lëtzebuerg passt.

Mee ech muss awer och soen, ech sinn erstaunt, wéi nach diskutéiert gëtt haut iwwert d'Defense. Bei allem Respekt, wéi gesot, an ech si bei villem derbäi, wann et drëms geet ze soen, Konflikter vermeiden an net offensiv Krichspolitik wëlle bedreiwen. Mee ech hunn awer e bëssen d'Impressioun, datt et einfach esou wéi e Sport ass, einfach Bashing ze maache géint d'Arméi, an e Sport ass, fir Bashing ze maache géint Zaldoten, datt alles einfach ofgeleent gëtt, iergendwéi pauschal, wat zugonschte vun der Arméi ass. Dat ass elo net den Här Kartheiser, deen ech do viséiert hunn, mee aner Leit.

An ech muss awer soen, ech sinn erstaunt driwwer, well grad an der Covidkris hu mer gesinn, datt et och an enger ziviller Kris immens wichteg ass, datt een eng Arméi huet. Well ech soen lech, wann déi Zaldoten net gewiescht wären, hätte mer villes net hikritt. Mir hätten an dem logistesche Beräich villes net hikritt. Mir hätten och an anere Beräicher villes net hikritt.

An nëmmen ee Beispill, wat beleet, datt et awer och wichteg ass, datt een an internationale Bündnisser ass, dat sinn déi Zelter, déi mer kritt hunn. Virun allem dat, wat mer beim CHL opgeriicht hunn - dat hu mer just kritt, well mer Member sinn an der NATO, well mer d'NSPA zu Lëtzebuerg hunn a well mer iwwert d'NSPA konnte relativ séier déi Infrastruktur hei op Lëtzebuerg kréien.

An ech soen lech, et leeft och de Moment eng Diskussioun, fir am Kader vun enger sougenannter zweeter oder wat och ëmmer …, op de Follge vun der Pandemie, fir ze kucken, sech nach méi staark ze konzentréieren op Hëllefstellungen an Europa, wat an där ganzer Pandemie d'Risikoen ubelaangt mat de Patiententransporter an esou weider. An do huet een awer vill Méiglechkeeten duerch de Fait, datt een och eng Arméi huet.

Duerfir, an der Konklusioun, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech soe Merci, datt jo awer eng breet Zoustëmmung sech fir dee Projet hei ukënnegt. Ech mengen effektiv, datt et e sënnvolle Projet ass. A wann ech am Hierscht der Chamberskommissioun d'Gesamtlogik virstelle kommen, da wäert een dat och ganz gutt dorauser gesinn. Dat ass agebett an eppes Ganzes, wat zu Lëtzebuerg passt, mee wat awer ganz kloer Defense ass. D'Defense, wéi ech gesot hunn, vu Wäerter - an dozou stinn ech.

Merci.

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci villmools, Här Bausch. An da Parole après ministre fir d'éischt fir den Här Goergen an da fir den Här Kartheiser. Här Goergen, Dir hutt d'Wuert.

M. Marc Goergen *(Piraten)*.- Merci, Här Bausch, fir Är Erklärungen. Also protokollaresch Flich kann all zivill Fluchgesellschaft ofdecken. Wat d'Logistik ubelaangt an enger Pandemie, si mir der Meenung, datt eng Cargolux ganz wuel dat kann ofdecken.

Elo ass nach 1 % iwwreg. Ech bleiwe bei deem Fall, vun deem Der geschwat hutt, en Äerdbiewen. Do si mir der Meenung, dass ee mat Ärem A400M besser ënnerwee wär wéi mam A330, deen Der elo kaaft hutt, fir an engem Krisegebitt ze landen. Well mir krute ganz kloer erkläert beim A400M, dass dat de Fliger wär fir genau déi Asätz, wou een net méi op enger Bëtonspist kéint landen. Deen hu mer jo als Lëtzebuerg. Dat heescht, deementspriechend ass eis Logik: Dee Fliger ass do, dee kënne mer asetzen.

Dir hutt elo vun der Betankung geschwat. Déi Däitsch hu well och den A400M als Tankfliger. Dat heescht, déi Argumentatioun fält och ewech.

Merci.

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci, Här Goergen. Ech mengen, mir géifen d'Froe regruppéieren. Dann den Här Fernand Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser *(ADR)*.- Jo, och fir Parole après ministre. Merci, Här President. Wësst Der, mir sinn op verschiddene Punkte ganz d'accord. Mir stellen net a Fro als ADR, datt mer eng Defense brauchen, datt mer eis Wäerter, wann déi ugegraff ginn, datt mer se musse verdeedegen. Alles dat ass fir eis evident. Wat awer net verhënnert, datt mer eis iwwert déi Manéier, fir dat ze maachen, kënnen ënnerhalen, an och driwwer streiden, wann et muss sinn.

Ech muss lech soen, Här Minister, wéi déi gréng de Ressort kritt hunn, hunn ech geduecht, dat ass vläicht déi Geleeënheet och an der Politik, fir datt d'Arméi, datt d'Militärpolitik sech eigentlech op dat konzentréiert, wat déi traditionell Roll vun der Arméi hei ass, wou mer och kloer e Besoin hunn: Mir brauche Leit. A mir kéinten och besonnesch an dëser Krisesituatioun dat sozial opbauen. D'Arméi huet einfach och déi Méiglechkeeten, fir de Leit als Promotion sociale ze déngen, zemools wou mer elo méi Aarbechtslosegkeet hunn.

Mir hätte kënnen zréckgoen op e Wee, fir Leit Karriären opzemaache beim Staat, déi notamment zënter 2013 duerch sukzessiv Gambia-Regierungen zougemaach goufen, fir en Droit de priorité ze ginn, fir Leit Karriärsméiglechkeeten ze ginn, fir nei Formatiounen an der Arméi ze offréieren, fir Leit kënnen op den éischten Aarbechtsmaart herno ze brëngen oder direkt een Debouché beim Staat oder an de Gemengen oder esou. Dat wär eng sozial Politik gewiescht, déi eng militäresch Plus-value gehat hätt, déi mir gär matgedroen hätten.

Elo hu mer en anere Wee gewielt. Dat eent schléisst dat anert vläicht net ganz aus. Mir sinn op en Héichtechnologiewee gaangen iwwer Satellitten, iwwer Fligeren an esou weider. Bon, dat erlaabt eis vläicht, gewëssen NATO-Obligatioune méi séier ze erfëllen, well de finanzielle Volumen en aneren ass. Et muss ee vläicht och do op dee Wee goen, wéinstens zum Deel. Mee da muss een och kënnen driwwer diskutéieren, wat dat Bescht ass.

Ech mengen, wann Der déi Projete kuckt: A400M oder MRTT, an Dir wäert gezwongen, dat eent oder dat anert ze maachen, da wär en A400M méi bëlleg, méi effikass wéi den MRTT, deen eisen Interessen als Staat einfach guer net entsprécht. Mat deem aneren hu mer einfach méi Méiglechkeeten, méi Visibilitéit. An all déi Argumenter, déi Dir selwer an Ärer Ried genannt hutt, Här Minister, passe besser op den A400M wéi op den MRTT.

Ech verstinn, datt Der do warscheinlech an enger schwiereger Situatioun sidd, well Dir dee Programm net ugefaangen hutt. Mee et muss méiglech sinn, wann ee weess, datt een op engem falsche Wee ass, fir och ze soen: „Hei, mir maachen dat do elo net. Mir maache besser eppes anescht, dat dem Interessi vun eisem Land besser entsprécht", wou mer méi der Arméi an hirer sozialer Roll déngen, wat besonnesch elo an dëse Krisenzäite besonnesch wichteg wär, an och fir vläicht manner an Héichtechnologieprojeten ze investéieren.

A wann een an esou Projete geet, dann ass et dat, wat ech och virdru gesot hunn: Wien A seet, dee muss och B soen. Wa mer eng Obligatioun huelen, musse mer d'Leit derfir ausbilden, mir musse Perspektive fir d'Arméi offréieren, fir dat kënnen och ze maachen. An da muss ee wierklech dee ganze Prozess konsequent duerchdenken; an net Fléckwierk, wéi et awer am Abléck dacks ass.

Ech soen lech Merci.

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci, Här Kartheiser. An da Parole après ministre fir den Här Marc Baum.

M. Marc Baum *(déi Lénk)*.- Jo, merci, Här President. Ech gestinn dem Här Bausch ganz gären zou, datt en eng aner Meenung huet. Ech gestinn em och ganz gär zou, datt e mengt, meng Argumenter oder eis Argumenter géifen d'Strooss net halen. Ech stelle fest, datt e sech selwer a ganz vill Widdersprëch verwéckelt, wann e seet, dat hei wier eebe just e Verteidegungsprojet an e wier net offensiv ausgeluecht, an all Beispiller, déi en da gëtt, sinn ausserhalb vun den europäesche Grenzen. Dann ass dat näischt, wat mat der Defense vun eise sougenannte Wäerter ze dinn huet, mee dann ass dat eng Politik, déi ausserhalb vun Europa stattfënnt an déi aner Interesse vertrëtt wéi eng klassesch Verteidegungspolitik, déi et ze féiere géif gëllen.

A wou ech awer richteg queesch ginn, dat ass, wann e mer hei Saachen ënnerstellt, déi ech net gesot hunn, nämlech Arméibashing oder Zaldotebashing. Mir hunn an deene leschten zwielef Méint - zwielef Méint! - zweemol den Asaz vun der Arméi hei am Land gehat, dat war nom Tornado zu Käerjeng an dat war an der Coronakris, an dat war héchst respektabel an et war héchst noutwendeg, datt déi Aarbecht gemaach ginn ass. Awer eppes hu mer och festgestallt: Wat eis do net gefeelt huet, dat war e Militärfliger. Dat huet eis sécher an deenen zwee Fäll net gefeelt.

Also, dat hei ass definitiv keen Arméibashing an och keen Zaldotebashing. Dat ass eng Kritik un där doter Militärpolitik, déi d'lëtzebuergesch Regeirung matdréit, net méi an net manner!

Une voix.- Très bien!

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci, Här Baum. Dann nach Parole après ministre fir den Här Jean-Marie Halsdorf.

M. Jean-Marie Halsdorf *(CSV)*.- Merci, Här President. Zwee Sätz. Dat eent, et war effektiv den Här Angel, deemolege President vun der Kommissioun, dee gesot huet, dass d'Regierung wéilt bis op den Horizon 2020 0,6 % vum PIB maachen am Kader vun den NATO-Ausgaben. An et ass effektiv op den Horizon 2023, wou déi 0,72 % sinn. Dat ass richteg.

Wat ech begréissen, ass, dass Der sot, Der wéilt effektiv dann déi Composante aérienne ausbauen. An ech mengen, dat wier wierklech sënnvoll. An ech wär frou, wa mer am Hierscht kéinten dat méi detailléiert gesot kréien, ëmsou méi jo d'Iddi och do ass, fir nach Helikopteren ze kafen, wat jo awer och eng Composante aérienne ass, dass Der do eis e Package maacht an eis sot, wéi Der lech dat virstellt.

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci, Här Halsdorf. An ech ginn d'Wuert zréck un den Här Verdeedegungsminister François Bausch.

M. François Bausch, *Ministre de la Défense*.- Merci, Här President. Ech wëll dem Här Baum soen, wierklech onpoleemesch, datt och an där Covidkris hei déi Zaldoten, déi um Terrain aktiv waren … Éischtens emol ass ze

soen, datt ganz sécher, jee no deem wat geschitt, een och do frou ass, wann een e Militärfliger huet. Ech hu schonn ee Beispill gi vun der franséischer Arméi, déi hei bei eis um Findel gelant ass mat sechs Patienten, Covidpatienten. Dat war en MRTT, genau esou e Fliger wéi déi, déi hei an der Flott dra sinn.

Duerfir, et kann een net pauschaliséieren a maachen, wéi wann an zivillen Asätz, zum Beispill wéi an där Kris hei, dat géif goen, just well een d'Leit zur Verfügung hätt. Nee, et geet och ëm all dat Material, wat mer hunn, dat beschafe mer eis iwwert de militäresche Wee. Mir hunn och Saache kritt iwwert d'NATO. D'NSPA ass eng Filial, also eng Agence vun der NATO. A mir hunn dat Zelt bei dem CHL just kritt iwwert d'NATO, aus Italien op Lëtzebuerg transportéiert.

Duerfir, et ass einfach net seriö ze maachen, wéi wann et just géif duergoen, datt ee quasi Zaldoten hätt, déi vläicht och nach e Gewier hätten, a fir de Rescht bräichte mer keng capacitär a logistesch Apparater oder, wat weess ech, Capacitéite ronderëm, fir datt dat iwwerhaapt ka fonctionéieren. Dat ass … Ech loossen lech gär Ar Meenung, mee ech soen lech, dat fonctionéiert ganz sécher net!

An dann zu de Beispiller. Et deet mer leed, wa mir an der Sahelzon, wou mer jo vill investéieren an d'Kooperatioun, wou mer iwwert d'Kooperatioun genau deem wëlle Rechnung droen, wat Der selwer sot, nämlech d'sozial Problemer aus der Welt schafen, wa mer dann net parallell dozou iwwert de Sécherheetsapparat derzou bäidroen, datt mer Stabilitéit ..., datt mer Länner stabiliséiert kréien, da soen ech lech, dann ass eng Stabilitéit an déi Suen, déi mer investéieren, fir d'Strukturen opzebauen, zivill Strukturen opzebauen, dann ass dat alles ëmsoss. An de Gros, wat jo och an der Sahelzon zum Beispill gemaach gëtt, dat ass Formatioun och vun dem Militär. Mir hunn déi ganz europäesch Missioun, déi European Train Mission, dat ass eng Formatiounsmissioun! Dat ass net eng offensiv Krichsmissioun! Passt also extreem gutt an dat Beispill hei eran.

Oder dat, wat elo eis Zaldote maachen am Kader vun der UNO-Missioun, der MINUSMA (ndlr: United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali). Do baue se just eng Telekommunikatioun op fir d'Campe vun der UNO, déi mat UNO-Mandat do sinn, déi ganz kloer och eng defensiv Missioun hunn an och éischter derfir do sinn, fir Stabilitéit ze maachen. Wann dat net wär, soen ech lech ... An ech sinn emol net sécher, ob mer et kënne fäerdegbréngen, mat all deene Moyenen, d'Sahelzon ze stabiliséieren. Ech hoffen awer, datt mer et fäerdegbréngen! Well wa mer dat net fäerdegbréngen, da soen ech lech, da flitt eis dat laanscht d'Oueren, dat wäert sech gewäsch hunn! Dat wäert Der gesinn.

Natierlech ass den Hannergrond sozial Problemer! Mee déi Leit, déi do aktiv sinn, dat sinn net einfach Feiner, dat sinn der net e lauter, déi aus sozialen Iwwerleeungen eraus dat maachen. Mee ech mengen, mir si jo awer net esou naiv ze mengen, datt nëmmen déi, déi do géint e Regimm virginn, e lauter Gudder a Feiner a Braver a Léiwer wären. Esou ass dat jo net an der Realitéit! Mee nach eng Kéier: Dat ass keng offensiv Missioun, mee et ass awer eng am Ausland. Dat ass natierlech eng ausserhalb vun der Europäescher Unioun, mee et ass awer eng, déi mer do maachen am Interêt vun der Regioun a virun allem awer och am Interêt vun eis, fir datt mer Stabilitéit kréien an Afrika, well dat ass d'Viraussetzung, fir datt mer och Stabilitéit behale bei eis. Ech wëll lech net virmolen, firwat dat alles ass!

Dann zu dem A400M. Et ass net richteg, datt den A400M, esou wéi en elo ass, datt dee kéint tanken an der Luucht. Da misst een extra Moduller drabauen. Mee dat wëllt d'Belsch och guer net. A si hunn och vollkomme Recht, well dat gëtt kee Sënn, fir dat do ze maachen. Déi Fligeren do, dee Programm A400M, dee mir mat der Belsch zesumme gemaach hunn, deen hu mer wéinst ganz anere Saache gemaach an net wéinst deene Saachen, déi elo hei an deem heite System dra sinn.

An da muss ech lech soen, mir si jo net eleng hei! Et ass jo net, wéi wa mir als Lëtzebuerg hei eleng wären! Hei si mer mat Länner, déi awer trotzdeem, éierlech gesot, eis ganz, ganz no sti vun hire Wäerter hier. Dat ass Däitschland, et ass d'Belsch, pardon, et ass ..., jo, d'Belsch, et ass Holland, et ass Norwegen, also dat si jo awer Länner, déi si jo awer net wäit ewech vun eis, géif ech soen, an hirer Aart a Weis, wéi se u Saachen eruginn, dat si keng, déi offensiv denken. A mir maachen et mat deenen zesummen, wat ech eng ganz gutt Saach fannen.

An et ass och dat, wou ech mengen, wou mer no bausse gutt dostinn. Ech soen lech, ech hunn zu Bréissel dee leschte Kontrakt ënnerschriwwe bei der NATO mat deene Länner zesummen. Dat huet eis vill bruecht. Vu datt mer als klengt Land finanziell an och capacitär net kënnen déi Bäiträg leeschten innerhalb vun der NATO, dat gëtt och unerkannt entre-temps. Et gëtt awer da genausou gutt unerkannt, wa mer natierlech bei engem Projet wéi deem heiten derbäi sinn, deen am Interessi ass vun deem Ganzen.

An da wëll ech och nach soen, wann ech dann héieren: „Protokollaresch Flich, déi kënne mer och mat …" Mee et geet jo hei net ..., dat ass jo awer net d'Prioritéit vun de protokollaresche Flich! Mir hunn dat hei jo net …

(Interruption par M. Marc Goergen)

Nee, mee ... Här Goergen, jo, natierlech, et steet am Rapport. Mir hätten och nach kënnen draschreiwen, mir kënnen d'Fliger och emol asetze fir ech weess net wat iergendwou kafen ze goen. Mee de Punkt ass, déi 1.200 Stonnen, déi ginn haaptsächlech genotzt fir aner Saachen.

A wou ass de Problem, wann ech dann och nach soen, „… an et kann ee se och nach fir protokollaresch Zwecker notzen"? Dat heescht, zum Beispill, datt am Kader vun dem Stonnenaustausch, well dann huele mer jo net déi do Fliger, fir ze fléien. De System fonctionéiert net esou, datt wann dann zum Beispill d'Regierung, de Premierminister op e Sommet misst goen an e géif zréckgräifen op esou ee Fliger. Da kritt en net en MRTT, da kritt en natierlech méi e klengen. Mee déi Stonnen, déi en hëlt, déi dann och méi niddreg verrechent ginn, déi kritt en am Kader vun deem ganze Pool hei verrechent.

Mee, pardon, mir maachen et net dowéinst! Mir maachen et dowéinst, déi 1.200 Stonne gi genotzt, fir am Kader vu Missiounen insgesamt agesat ze ginn a fir soss näischt anescht.

Et kann een natierlech esou e Beispill hei erauszitéieren, dat kléngt erëm eng Kéier gutt, dat ass no baussen e bëssen och suggeréiert, wéi wann d'Regierung hei wéilt iergendwellech Dommheete maachen. Dat ass net de Fall. An duerfir nach eng Kéier merci fir déi breet Zoustëmmung!

M. Fernand Etgen, *Président.*- Merci villmools, Här Bausch. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7513. Den Text steet am Document parlementaire 7513[2].

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7513 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt un. Fir d'éischt de Vote électronique fir déi perséinlech Stëmmen.

Ech maachen de Vote électronique zou. Duerno de Vote par procuration.

Appel nominal (votes par procuration)

Domat ass dëse Projet de loi bei 8 Nee-Stëmmen an 52 Jo-Stëmmen ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher (par M. Marc Lies), Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden (par M. Claude Wiseler), Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par M. Aly Kaes), MM. Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Gilles Roth), Claude Wiseler et Michel Wolter (par Mme Martine Hansen) ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Gilles Baum) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener (par M. Mars Di Bartolomeo), MM. Yves Cruchten (par M. Georges Engel), Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen, Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch (par M. Claude Haagen) ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue.

Ont voté non : MM. Jeff Engelen, Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

Motion 1

Da kéime mer zur Ofstëmmung vun der Motioun, déi vum Här Marc Baum agereecht ginn ass. Ass eng Wuertmeldung zu där Motioun do? Den Här Georges Engel.

M. Georges Engel *(LSAP).*- Jo, merci, Här President. Déi Motioun vum Här Baum ass eis u sech ganz sympathesch, well se drop hiweist, dass een och a schwieregen Zäiten net soll déi aner vergiessen, déi et warscheinlech nach méi schwéier hunn.

Vu datt mer nach eng Kéier mat dem Minister vun der Kooperatioun wollte Récksprooch huelen, dat awer net méi konnten elo maachen, a vu datt een och, mengen ech, sech méi eng länger Zäit soll huelen, fir iwwert déi ganz Kooperatiouns-„aide publique au développement" ze schwätzen, géife mir proposéieren, déi Motioun hei an d'Kommissioun ze verweisen, ouni se hei elo wëllen ofzewiergen, well et ass awer e wichtege Sujet, se an d'Kommissioun ze verweisen an do nach eng Kéier dann driwwer ze diskutéieren.

M. Fernand Etgen, *Président.*- Merci, Här Engel.

Ech géif d'Wuert zréckginn un den Auteur vun der Motioun, den Här Marc Baum.

M. Marc Baum *(déi Lénk).*- Jo, merci, Här President. Also, eis géif scho relativ staark dru leien, datt mer haut driwwer ofstëmmen. Ech verstinn natierlech, datt gär Récksprooch mam zoustännege Minister gehale gëtt. Ech kéint héchstens proposéieren, datt mer de Vott als ee vun deene leschte Votten huelen; dann ass nach Zäit, fir och vläicht den Här Minister ze erreechen. Da kënne mer de Vott hei vläicht an zwou Stonnen oder an zwou an eng hallef Stonn huelen als ee vun deene leschte Projeten - wann dat dann esou an der Rei ass.

Mee soss wier et eis eigentlech ganz wichteg, well et ass eng prinzipiell Decisioun, wou et besonnesch och fir déi Associatiounen an déi ONGen um Secteur ee ganz wichtegt Signal wier - au vu dovunner, datt mer virun Oktober warscheinlech soss net zesummekommen.

M. Fernand Etgen, *Président.*- Merci, Här Baum.

Kënne mer déi Motioun dann zréckstellen an dann herno weiderdiskutéieren an dann eventuell zum Vott kommen oder och net?

(Assentiment)

4. 7600 - Projet de loi relative à la construction et à l'équipement d'un nouveau bâtiment pour les Archives nationales, et à l'aménagement des alentours

Mir kommen elo zum Projet de loi 7600 iwwert dat neit Gebai vun den Nationalarchiven. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An ech géif dann d'Wuert ginn un de Rapporter vun dësem Projet de loi, den honorabelen Här Carlo Back. Här Back, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics

M. Carlo Back *(déi gréng), rapporteur.*- Léif Kolleeginnen a Kolleegen, Här President, et kënnt selte vir, datt den etymologeschen an historeschen Ursprong vun engem Wuert esou perfekt passt, fir iwwer ee Gesetzesprojet ze schwätzen, wéi dat haut bei den Nationalarchiven de Fall ass. An et weist virun allem och, wéi laang den Archive schonn eng zentral Plaz an eise Gesellschaften zoukënnt.

Eist aktuellt Wuert „Archiv" geet op dat latäinescht Wuert „archivum" zréck, wat ee mat „Akteschaf" iwwersetze kann. Dat latäinescht Wuert staamt sengersäits awer vum algriicheschen „archeíon" of, wat ee mat „Verwaltungs- oder Regierungsgebai" iwwersetze kann a wat och een direkte Bezuch zum Verb „árchein" huet, dat „regéieren" oder „herrsche" bedeit.

Am Wuert „Archiv" steet also gläichzäiteg seng Fonctioun, dat heescht Archivéiere vun Dokumenter, d'Plaz, dat heescht ee staatlecht Gebai, a säin Zweck, eng effikass Verwaltung.

An esou ass et och mam Projet de loi vun haut. Mir stëmmen net nëmmen déi puer Artikelen - ech mengen, et sinn der dräi - vum Finanzéierungsgesetz fir en neit Archivgebai zu Esch-Belval. Nee, mir erméigleche mat dësem Projet eng laang iwwerfälleg Moderniséierung a Professionaliséierung vum lëtzebuergeschen Archivwiesen. Well ouni e passend Gebai sinn och d'Fonctiounen an den Zweck vun engem Archiv a Fro gestallt.

Historesch gesi waren d'Archiven eng Plaz fir de laangfristegen a séchere Stockage vun administrativ a politesch wichtegen Dokumenter. Dokumenter, déi fir den effikasse Fonctionnement vun der Verwaltung an der Herrschaft iwwer eng Stad, e Bezierk oder ee ganzt Räich noutwendeg waren.

Iwwert d'Joerhonnerte sinn awer ëmmer méi Fonctiounen derbäikomm. Déi zweet grouss Missioun vun den Archiven ass déi vun der gesellschaftlecher Memoire. Si erlaben et eis, an d'Vergaangenheet ze kucken, eis Vergaangenheet opzeschaffen an Äntwerten ze fannen op d'Fro, wou mer hierkommen a wou mer wëllen histeieren.

Kuerz, d'Archive sinn indispensabel fir eng objektiv Geschichtsfuerschung a Geschichtsschreiwung a ganz generell fir d'Ausenanersetzung mat eiser Vergaangenheet a mat eiser Identitéit als Land a Gesellschaft.

D'Missioune vun de lëtzebuergeschen Nationalarchive ginn haut awer wäit doriwwer eraus a sinn immens villfälteg. Mam Gesetz vum 25. Juni 2014 kruten d'Archives nationales een neie legale Kader mat follgende Missiounen: Niewent dem laangfristege Sammele vun historesch, politesch, wëssenschaftlech, ekonomesch, kulturell, juristesch an insgesamt gesellschaftlech wichtegen Dokumenter geet et och drëms, dës original Quellen un Texter, Bicher, Urkunden, Geriichts- an Nottärsakten, Zeitungen, Plakater an all méiglech aner Publikatiounen éischtens emol ze sammelen, zweetens se laangfristeg ze erhalen an ze conservéieren, drëttens se au besoin ze restauréieren, véiertens se opzeschaffen an ze kategoriséieren, fënneftens an zu gudder Lescht Archivbestänn net nëmmen eenzelnen Experten, mee der gesamter interesséierter Ëffentlechkeet zougänglech ze maachen. Do schléisst sech dann och nach eng pedagogesch Missioun un. An den Optrag ass hei, d'„culture d'archivage" ze promouvéieren.

Une voix.- Très bien!

M. Carlo Back *(déi gréng), rapporteur.*- Zum Schluss vun der leschter Legislatur, just virun der Summerpaus 2018, koum dunn nach d'Archivgesetz derbäi, mat deem mir dem lëtzebuergeschen Archivwiesen endlech ee moderne rechtleche Kader ginn hunn. Ee Gesetz, mat deem awer och d'Nationalarchive weesentlech méi Aarbecht kruten. Esou mussen elo zum Beispill ëffentlech Verwaltungen dem Nationalarchiv hir al Archiven iwwerginn. An dat bedeit natierlech eng weider Aufgab.

All dës Missioune sinn awer mat den aktuellen Infrastrukturen a Moyene vun den Nationalarchiven net méi machbar. Duerch den akuten a weiderwuessende Plazmangel, d'Verspreeung op fënnef verschidde Sitten, deelweis ganz schlecht Stockagekonditiounen, grouss Dokumentbestänn, déi nach net konnten opgeschafft ginn, eng schnell wuessend Zuel un Ufroen an eng bannent zéng Joer verduebelt Zuel un ageschriwwene Clienten ass eist Nationalarchiv, trotz dem groussen a passionéierten Asaz vum Personal, op gutt Lëtzebuergesch, vir bäi an hanne widder!

Mam Vott vum haitege Finanzéierungsgesetz a mam schnelle Bau vun engem modernen a groussen zentrale Gebai zu Esch-Belval erméigleche mir dem Nationalarchiv, sech all dësen Erausfuerderungen inklusiv der Digitaliséierung ze stellen a seng Missioune kënnen effikass ze erfëllen.

Mam Projet de loi Nummer 7600 iwwert d'„Construction d'un nouveau bâtiment pour les Archives nationales Esch-Belval" beoptrage mir deemno de Fonds Belval, een neit Gebai fir d'Nationalarchiven zu Esch-Belval ze bauen, an dat fir e maximale Montant vu 77.270.000 Euro.

Domat hätt ech den eigentleche Gesetzesprojet schonn ofgehaakt. Mee ech wëll zum Schluss awer nach kuerz op e puer Elementer vum Gebai selwer respektiv vum techneschen Deel vum Dossier agoen.

Dat neit Gebai ass an e puer Zonen opgedeelt: eng Zone de conservation, déi endlech konform zu den internationalen Normen ass an och fir d'Zukunft genuch Stockagecapacitéite wäert bidden. Dëst ass sécher déi kriteschst Zon am ganze Gebai. Hei däerfe keng gréisser Variatioune sougutt wat d'Temperatur wéi och d'Fiichtegkeet, d'Loftfiichtegkeet betrëfft geschéien. Et däerf och keng Pollutioun, net vu baussen an net vu bannen, do stattfannen. D'Dokumenter mussen och virun enger excessiver Luuchtexpositioun beschützt ginn. De Moment si 45 lafend Kilometer zur Verfügung. Dëst soll op 90 Kilometer eropgesat ginn.

Déi zweet wichteg Zon ass déi ëffentlech Zon. Si erlaabt et, a Rou Dokumenter ze consultéieren, mee awer och ëffentlech Manifestatiounen ze organiséieren. Dofir sinn hei och Räim fir pedagogesch Aktivitéiten a fir Ausstellunge virgesinn. Hei erënneren ech un eng rezent Ausstellung vun den Archiven iwwer ee portugiseschen Diplomat, deen am Zweete Weltkrich ganz ville Persounen, dovun och eng Rëtsch aus Lëtzebuerg, mat senger Ënnerschrëft erlaabt huet, den Nazien ze entkommen. Esou Ausstellungen erlaben den Archiven, hire Rôle de mémoire vun eisem Land ze erfëllen. An hei ass och d'Broschür vun där Ausstellung, wou ee